

Anmälan mot två polismän vid Polismyndigheten i Hallands län för olämpligt uppträdande i samband med en trafikkontroll

---

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot Polismyndigheten i Hallands län med anledning av två polismäns uppträdande i samband med en trafikkontroll i Varberg den 8 mars 2008. AA hade filmat en del av händelsen med sin mobiltelefon och fogade inspelningen till anmälan. Av inspelningen framgick huvudsakligen följande ordväxling.

AA

BB och CC= Polismännen (det görs här inte skillnad på vem av de två polismännen som uttalat sig)

[.]

AA: Kan jag få det skriftligt att du vägrar lämna legitimation då?

BB: Nej.

AA: Varför inte? Vad heter du då?

BB och CC: Vad fan ska du med det till? Vad ska du veta det för?

AA: Nej, det är väl inte hemligt?

BB och CC: Vad ska du med den informationen till? Du blir stoppad och kontrollerad av en polispatrull. Vad har du att dölja för någonting?

AA: Ingenting, vad har du att dölja då? Jag bara undrar. Hur ska jag veta om ni är poliser om ni inte legitimerar er?

BB och CC: Du kan ju gissa en gång, eller hur?

AA: Att ni kör en civil bil.

BB och CC: Ja.

BB och CC: Och vem står den bilen på tror du?

AA: Jag vet inte.

BB och CC: Kan det vara Rikspolisstyrelsen?

AA: Hur ska jag veta det?

BB och CC: Du kan ringa Vägverket och kolla.

AA: Ja, jag får väl göra det då.

BB och CC: Ja, du får väl göra det då.

BB och CC: Du kanske misstänker oss för att vi har stulit bilen också. Vi är egentligen två biltjuvar som springer runt med vapen och polisuniform.

AA: Ja, jag har ingen aning.

BB och CC: Du, AA, om du nu tror dig kunna lagen va, så bör jag rekommendera dig att åka hem och läsa på den lite mer, va.

AA: Okej. Så ni har ingen skyldighet att legitimera er?

BB och CC: Vi har ingen skyldighet att legitimera oss om (inte) det är uppenbart att vi är poliser.

AA: Okej.

BB och CC: Och det här är väl tämligen uppenbart, eller hur?

AA: Ni kör en civil bil.

BB och CC: Till och med för dig. Till och med. Kanske.

AA: Ja.

BB och CC: Förstår du inte det så kanske vi får åka ned till psyket med dig istället.

AA: Vad sa du?

BB och CC: Vi kanske får åka ned på psykiatriska kliniken med dig istället, om du inte inser det.

BB och CC: Jag kan till och med dra den lagparagrafen för dig [.]

AA: Ja.

BB och CC: Ja. Har du någon paragraf som du kan rabbla?

AA: Nej.

BB och CC: Nej, just det.

AA: Jag läser inte juridik.

BB och CC: Nej. Vi har gått två och ett halvt år, ser du.

AA: Ja.

BB och CC: Ja. Vi har dessutom jobbat i några år. Har du lämnat skolan än? Grundskolan?

AA: Ja, men.

BB och CC: Gymnasiet möjligtvis. Va?

AA: Ja, faktiskt.

BB och CC: Ja, just det.

AA: Ja.

BB och CC: Du, vi är liksom fel gäng. Vi har lite för mycket skinn på näsan för att bli rädda för en sån jävla liten fjant som dig, faktiskt.

AA: Ni behöver inte ta i med förolämpningar.

Utredning

En händelserapport infordrades från polismyndigheten och muntliga upplysningar inhämtades.

Ärendet remitterades till polismyndigheten som anmodades att, efter hörande av de inblandade polismännen (om de kunde identifieras), lämna upplysningar och yttrande över polismännens agerande vid trafikkontrollen.

Polismyndigheten (tf. länspolismästaren DD) inkom med ett remissvar, till vilket hade fogats utskrifter av samtal som hållits med de två berörda polismännen, polisinspektören BB och polisassistenten CC.

BB uppgav i huvudsak följande. Han har arbetat tillsammans med CC en tid. De känner därför varandra och har utarbetat vissa rutiner, framför allt när det gäller stoppande av fordon. När de stoppade den aktuella bilen ställde han sin tjänstebil bakom det stoppade fordonet och CC gick fram till bilen. Han satt kvar som rutinåtgärd. Efter en stund, när han såg att bilen fortfarande stod på tomgångskörning och CC alltjämt talade med föraren, gick han ur bilen för att se vad som stod på. Han hörde att CC diskuterade med föraren huruvida CC skulle visa sin tjänstelegitimation eller inte. I detta skede hade föraren stängt av motorn och överlämnat sitt körkort. Han förklarade för föraren att tjänstelegitimation ska uppvisas på uppmaning om det råder någon tveksamhet i den delen och då kollegan hade uniform med tillhörande båtmössa och han själv bar uniform, torde det inte ha funnits någon tvekan om att de var poliser. Han medger att det han sade till föraren var olyckligt men kände att på det sätt som denne agerade, genom att inte åtlyda polismannens uppmaningar, samt ytterligare ordväxlingar som han uppfattade som provokationer från förarens sida, så kom hans eget ordval som en reflex. Situationen att bli ifrågasatt på ett mycket forcerat sätt var ovan för honom.

CC uppgav i huvudsak följande. Uppdraget var en kommendering i Varberg med anledning av en demonstration mellan höger- och vänstersympatisörer. Han vill minnas att de fick i uppdrag att utföra en fordons- och förarkontroll av den aktuella bilen. Han bad föraren att stänga av motorn och att få se dennes körkort. Föraren hörsammade inte hans uppmaningar utan ordväxling uppstod. Föraren begärde också att få se hans legitimation. Eftersom han hade uniform ansåg han inte att det fanns skäl för honom att uppvisa sin legitimation. Kollegan BB kom fram och deltog i diskussionen med föraren som stängde av motorn och överlämnade körkortet. Föraren ifrågasatte fortfarande varför han, CC, inte ville visa sin legitimation. Han uppfattade föraren som provocerande och kände sig inte tillfreds med situationen. Den gjorda inspelningen belyser bara slutet på en lång ordväxling. Han medger att hans ord var mindre lämpliga men hänvisar till att det inte var en vanlig rutinkontroll. Då han ställde frågor fick han i stället frågor tillbaka från chauffören, vilket upplevdes som ovan.

Polismyndigheten gjorde följande bedömning.

Av de samtal som hållits med polismännen som genomförde trafikkontrollen framgår att de uppfattade AA:s uppträdande som provocerande. I stället för att få svar på sina frågor fick de motfrågor från AA, vilket upplevdes som ovan av polismännen. Polismännen har beklagat sina ordval men framhåller samtidigt att den inspelade frekvensen endast återger slutet på en lång ordväxling med AA.

Polismyndigheten anser, efter att ha tagit del av den inspelade sekvensen, att polismännen inte har levt upp till hur en polisman ska uppträda i sitt arbete. Den omständigheten att inspelningen inte återger hela samtalet med AA förändrar inte polismyndighetens bedömning.

Polismännen borde också – såvida inte situationen med fog av polismännen kunnat uppfattas som trakasserier från AA:s sida – oaktat de var iklädda uniform ha visat sina legitimationer på AA:s begäran, särskilt som de vid ingripandet patrullerade i

civilt tjänstefordon. Polismyndighetens uppfattning i denna del vinner stöd i flera JO-uttalanden, bl.a. JO 1966 s. 134 och 1968 s. 82, där det framgår att sådan skyldighet i princip föreligger utom i fall då någon i trakasserings syfte eller annars utan grundad anledning begär att få veta polismannens namn eller om trängande tjänsteuppgifter eller i övrigt särskild omständighet talar mot detta.

Polismyndigheten anser sammantaget att polismännen genom sitt agerande och sätt att bemöta AA åsidosatt bestämmelsen i 4 kap. 1 § polisförordningen att uppträda på ett sätt som inger förtroende och aktning.

AA kommenterade inte remissvaret.

Bedömning

Det är naturligtvis en självklarhet att en polisman i sitt arbete ska uppträda på ett professionellt, korrekt och förtroendeingivande sätt. I 4 kap. 1 § polisförordningen (1998:1558) föreskrivs också att anställda inom polisen i arbetet ska uppträda på ett sätt som inger förtroende och aktning. De ska uppträda hövligt, hänsynsfullt och med fasthet samt iaktta självbehärskning och undvika vad som kan uppfattas som utslag av ovänlighet eller småaktighet.

De uttalanden från polismännens sida som jag inledningsvis har återgett präglas inte av vare sig hövlighet, hänsynsfullhet eller självbehärskning. Denna slutsats förstärks när det inspelade samtalet avlyssnas. Det framgår då att polismännen inte endast uttalat sig olämpligt utan även att det skett på ett överlägset och arrogant sätt.

Som förklaring till sitt uppträdande har BB och CC anfört att de kände sig provocerade och var ovana att bli ifrågasatta. Denna förklaring ter sig svårförståelig, dels eftersom de båda synes ha arbetat som poliser under flera år, dels med hänsyn till att AA:s ifrågasättande – såvitt framgår av inspelningen – uteslutande bestått i en i sansad ton upprepad begäran att polismännen skulle identifiera sig.

Det finns här anledning att framhålla, vilket polismyndigheten också gjort, att som JO tidigare uttalat det i princip föreligger en skyldighet för en enskild polisman att i samband med tjänsteutövning lämna erforderliga identitetsuppgifter om inte särskilda omständigheter föreligger, t.ex. risk för trakasserier.

Sammantaget anser jag således att de uttalanden som såväl BB som CC fällt vid det aktuella tillfället står i strid med föreskrifterna i 4 kap. 1 § polis-förordningen. Någon omständighet som skulle kunna göra deras uppträdande ursäktligt synes inte föreligga. Polismännen har därför, enligt min uppfattning, åsidosatt sina skyldigheter i anställningen på ett sådant sätt att det bör föranleda disciplinpåföljd för tjänsteförseelse enligt 14 § lagen (1994:260) om offentlig anställning. Jag beslutar därför att överlämna ärendet till Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd för prövning av denna fråga.

Den 25 maj 2009 beslutade Rikspolisstyrelsens personalansvarsnämnd att ålägga BB och CC disciplinpåföljd i form av varning. Beslutet har vunnit laga kraft. JO:s ärende avslutades därefter.